

**UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE LITERE**

DEPARTAMENTUL DE LIMBI ȘI LITERATURI SLAVE

UNIUNEA UCRAINENILOR DIN ROMÂNIA

SIMPOZIONUL INTERNAȚIONAL

***DIALOGUL SLAVIȘTILOR
LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI AL XXI-LEA***

**17-19 mai 2018
Cluj-Napoca
România**

© *Autorii, 2018*

ПРОГРАММА МЕРОПРИЯТИЯ

ДНИ СЛАВЯНСКОЙ КУЛЬТУРЫ (X)

17-19 мая 2018 г.

17 мая 2018 г.	8.30-10.00 ч.	Филологический факультет, «Читальный зал»	Регистрация участников в симпозиуме
	10.00-10.30 ч.	Филологический факультет, зал «Д. Попович»	Открытие симпозиума
	10.30- 13.00	Филологический факультет, зал «Д. Попович»	Пленарное заседание
	13.00-14.30 ч.	Филологический факультет, «Читальный зал»	Обед
	14.30-17.00 ч.	Филологический факультет, - зал «Д. Попович»	Работа по секциям
		- зал № 39	Работа по секциям
		- зал «Шт. Бездеки»	Работа по секциям
	17.00-17.15 ч.	«Читальный зал»	Кофе-брейк
	17.15-18.15	Филологический факультет, зал «М. Эминеску»	Презентация румынского перевода романа «Клітка для вивільги» Володимира Даниленка. Автор перевода: Михай Хафия Трайста. Выступают: Аурел Мария Барос, Йоан Хербил

	18.15-19.15	Филологический факультет, зал «М. Эминеску»	Пьеса «Сватання на Гончарівці» Григорія Квітка-Основ'яненко в исполнении театра «Жар-птиця» Союза Украинцев Румынии – филиал Клуж
	19.30 ч.	Ресторан «Севэн», ул. Груя, дом 2	Коктейль (предложенный Союзом Украинцев Румынии)
18 мая 2018 г.	9.30.-13.00 ч.	Филологический факультет, зал «Д. Попович» зал № 39 зал «В. Богреа» зал «А.С. Пушкин»	Работа по секциям Работа по секциям Работа по секциям Работа по секциям
	11.00-11.15 ч.	«Читальный зал»	Кофе-брейк
	13.00-14.30 ч.	Филологический факультет, «Читальный зал»	Обед
18 мая 2018 г.	14.30.-16.30 ч.	Филологический факультет, зал «Д. Попович» зал «А.С. Пушкин»	Работа по секциям
	17.00-19.00 ч.	Дворец «Урания», ул. Хорея, дом 4	День Славянской Письменности и Культуры – культурная программа Русского центра УББ : - выставка; презентация книги; балетный номер; русские романсы; выступление хора «Трансильванские голоса» (дирижёр Адриан Корожан)
19 мая 2018 г.	10.00 ч.	Экскурсия	

«ДИАЛОГ СЛАВИСТОВ В НАЧАЛЕ XXI ВЕКА»

ОТКРЫТИЕ СИМПОЗИУМА

зал «Д. Попович»

17 мая 2018 г.

10.00-10.30 ч.

Слова приветствия со стороны Деканата Филологического факультета – Доцент д-р **Йоан-Дорин Кира**, Заместитель декана ФФ

Слова приветствия со стороны Союза Украинцев Румынии – Председатель **Микола Мирослав Петрецкий**, Депутат румынского Парламента

Слова приветствия со стороны Департамента славянских языков и литератур – Ст. препод. д-р. **Каталин Балаж**, Директор департамента

ПЛЕНАРНОЕ ЗАСЕДАНИЕ

зал «Д. Попович»

10.30-13.00 ч.

Председатель: Людмила Ткач

1. Новикова Наталья (Россия) – *Интерференция родного языка: друг или враг педагога?*

2. Ткач Людмила (Україна) – *„Граматика української мови” Василя Сімовича (1919 р.) у контексті культурно-освітньої діяльності української інтелігенції в період Першої світової війни*

3. Лебович Виктория (Венгрия) – *Понять и перевести*

4. Filar Dorota (Polska) – *Językowy obraz marzenia we współczesnej polszczyźnie*

5. Антофійчук Володимир (Україна) – *Параболічна структура нарису/новели-притчі Ольги Кобилянської "За готар"*

СЕКЦИЯ 1

ЛИНГВИСТИКА

17 мая Место:
2018 г. Филологический Председатели: Тетяна Гуцуляк
факультет, Тамара Буданова
зал «Д. Попочич»

14.30-17.00 ч.

1. **Гуцуляк Тетяна** (Україна) – *Образні деривати як джерело розв'язку й збагачення синоніміки української мови*
2. **Буданова Тамара** (Финляндія) – *«С завода, но из дома», или актуальные тенденции в употреблении предлога С*
3. **Воробець Олексій** (Україна) – *Моделювання, трансформація та модифікація реченневих структур із поширювачами*
4. **Кузь Галина** (Україна) – *Міжмовні контакти в буковинській фразеології*
5. **Струк Іванна** (Україна) – *Імплікатура як вияв взаємодії вербальної та невербальної комунікації в драматичному тексті*
6. **Беценко Татьяна** (Україна) – *Порівняльна лінгвофольклористика як напрям наукових досліджень*
7. **Тарасюк Тетяна** (Україна) – *Сучасна україномовна інтернет-журналістика*
8. **Караман Ольга** (Україна) – *Формування дослідницьких умінь і навичок учнів 9 класу в процесі поглибленого вивчення синтаксису складного речення*
9. **Махлина Светлана** (Росія) – *Семиотика языка как знаковой системы*
10. **Караман Станіслав** (Україна) – *Теоретико-прикладні аспекти формування орфоепічної компетентності майбутніх учителів української мови і літератури*
11. **Уханова Татьяна** (Росія) – *Словообразовательная категория «признак по отсутствию субстанции» в сопоставительном русско-словацком плане*

СЕКЦИЯ 2

ЛИТЕРАТУРА

17 мая Место:
2018 г. Филологический Председатели: Rafal Szczerbakiewicz
факультет, Адальберт Барань
зал № 39

14.30-17.00 ч.

1. **Szczerbakiewicz Rafal** (Polska) – *Петро-криминальные репортажи. Феномен архивистской паралитературы*

2. **Барань Адальберт** (Україна) – *Сприйняття авторської позиції Василя Гроссмана та місце його роману «Життя і доля» у контексті російської військової прози ХХ століття*

3. **Tetean Diana** (România) – *Motivul visului în poezia rusă de la sfârșitul secolului al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea*

4. **Росінська Олена** (Україна) – *Архетипні образи хронотопу в сучасній українській поезії*

5. **Zawadzki Andrzej** (Polonia) – *Mitul „Patriilor mici” în literatura polonă după 1945*

6. **Башкирова Ольга** (Україна) – *Художні стратегії подолання постколоніальної травми в сучасній українській романістиці: гендерний аспект*

7. **Гавріл Анамарія** (Румунія) – *Синкретизм фольклорно-легендарних та історичних начал у повісті Наталени Королевої "Що є істина?"*

8. **Квирикадзе Нино** (Грузія) – *Анна Каренина и Эффи Брист: сравнительная характеристика (по романам Льва Толстого и Теодора Фонтане: «Анна Каренина» и «Эффи Брист»)*

9. **Консва Тетяна** (Україна) – *Проблема морального вибору у воєнних повістях В. Бикова й Л. Бразова*

10. **Бушев Александр** (Россия) – *В поисках современного фольклора*

СЕКЦИЯ 3

ЛИНГВИСТИКА

17 мая Место:
2018 г. Филологический Председатели: Михайло Кондор
факультет, Тетяна Чонка
зал «Шт. Бездеки»

14.30-17.00 ч.

1. **Каруник Катерина** (Україна) – *Статус і стан української мови у губернаторстві Трансністрія за матеріалами місцевої преси (1941–1943 рр.)*

2. **Лібак Наталка** (Україна) – *Джерельна база і лексичний склад Великого тлумачного словника української мови*

3. **Вакуленко Сергій** (Україна) – *Зі спостережень над мовою буджацького письменника Ілька Гаврилюка*

4. **Гороф'янюк Інна** (Україна) – *«Чужий» в українській діалектній картині світу*

5. **Чибор Ірина** (Україна) – *Фрагменти демонологічних уявлень слов'ян у фразеології української, польської і словацької мов*

6. **Чонка Тетяна** (Україна) – *Проблеми мовної культури в Україні у творах сучасних українських письменників*

7. **Салихова Эльвина** (Россия) – *Билингвемы как когнитивные и лингвокультурологические компоненты региолекта*

8. **Супрун Людмила** (Україна) – *Атрибутивні актуалізатори донцовського концепту “держава”*

9. **Островская Наталья** (Россия) – *Проблема исследования языковой и речевой вариантности русского языка в историческом и прагматическом аспектах*

10. **Бабій Ірина** (Україна) – *Складання як активний спосіб творення оказіональної лексики в художньому тексті*

11. **Горошкіна Олена** (Україна) – *Принципи побудови сучасного підручника з української мови в умовах компетентнісної парадигми*

СЕКЦИЯ 4

ЛИНГВИСТИКА. ДИАЛОГ КУЛЬТУР

18 мая Место:
2018 г. Филологический факультет, зал «Д. Попович»
Председатели: **Єлизавета Барань**
Сергій Лучканин

9.30-13.00 ч.

1. Карасаева Халам (Казахстан) – *Проект «Триединство языков» и особенности его реализации в образовательных учреждениях Казахстана*

2. Макар Инеса (Україна) – *Особливості функціонування паремій у давньогрецьких романах I-III ст. н.е.*

3. Лесная Галина (Россия) – *Славянские языки в эпоху межкультурной коммуникации: изучение украинского и польского языков в близкородственной аудитории*

4. Кондор Михайло (Украина) – *Некоторые особенности языка актов Полтавского полкового суда (вторая половина XVII – первая половина XVIII в.) в сравнении с закарпатскими деловыми памятниками*

5. Барань Єлизавета (Україна) – *Єміль Балецький – дослідник закарпатських українських говорів*

6. Лучканин Сергій (Україна) – *Загальномовознавчі теорії в історії української та румунської лінгвістики (зіставно-діахронне дослідження – підсумки і перспективи подальших розробок)*

7. Маргігіч Катерина (Україна) – *Підготовка вчителів початкових класів для роботи в угорськомовних школах Закарпаття*

8. Стрілець Інна (Україна) – *Толерантність у спостереженнях студентів з Буковини*

9. Микадзе Манана (Грузия) – *Морфологический анализ рукописи Ионы Гедеванишвили «Путешествие, или путешествие митрополита Ионы Руисского» (имена)*

10. Мищенко Татьяна, Куркина Светлана (Россия) – *«К проблеме номинации народных лекарей на территории российско-белорусского пограничья (Брянской и Гомельской областей)»*

11. Искужина Наиля (Россия) – *Региональное варьирование русского языка в условиях двуязычия (на примере Республики Башкортостан)*

12. Титова Татьяна, Гущина Елена (Россия) – *Русское население Татарстана*

СЕКЦИЯ 5

ЛИТЕРАТУРА

18 мая Место:
2018 г. Филологический Председатели: **Светлана Кирилюк**
факультет, **Кристиния Паладян**
зал № 39

9.30-13.00 ч.

1. Кирилюк Светлана (Україна) – *Пейзаж і людина в українській прозі fin de siècle: від статичності до руху, від фотографії до “німого кіно”*

2. Бурлакова Ирина (Україна) – *Гендерний дискурс “Повісті про останній сірник...” Ігоря Костецького*

3. Паладян Кристиния (Україна) – *Тонические размеры в украинской и румынской поэзии начала XX века*

4. Herbil Mihaela (România) – *„Aproapelui, dragoste” de Mihailo Nebeleac vs „Aproapelui cu ură” de Mihai Hafia Traista. Din „aproape” în „aproape”. Redefiniri ale umanului în contextul spațiului natal*

5. Карнаева Инна (Республика Молдова) – *Религиозный дискурс: ценности и особенности*

6. Васьків Микола (Україна) – *Літературний подзвін за культурою сільської Атлантиди*

7. Павло Романюк (Румунія) – *„Необхідність повертатись до поезії” – джерело і натхнення*

8. **Гафаров Рамель** (Россия) – *Изучение творчества В.А. Жуковско-го в школе и философия Шеллинга (на примере анализа стихотворения «Море»)*

9. **Осьмак Ніна** (Україна) – *Національний характер прози Гната Хоткевича*

СЕКЦИЯ 6

ЛИТЕРАТУРА И КУЛЬТУРА

18 мая 2018 г. Место: **Филологический факультет, зал «В. Богреа»** Председатели: **Leonte Ivanov**
Dorin Chira

9.30-13.00 ч.

1. **Bartalis-Bán Judit, Lakatos Artur** (România) – *Prin ochii contemporanului: subiecte și motive din perioada Glasnost în jurnalele lui Anatoli Cerniaev*

2. **Traista Mihai** (România) – *Mitul Taras Șevcenko*

3. **Ivanov Leonte** (România) – *Ultimul dintre Cantemirești*

4. **Boboc Marta-Teodora** (România) – *Simbolistica spectrului cromatic în romanul „Maestrul și Margareta” de Mihail Bulgakov*

5. **Chira Dorin** (România) – *Identitate națională în europa contemporană*

6. **Petrașuc Roman** (România) – *Cazacii ucraineni – cavalerii stepelor (istorie, literatură și pictură)*

7. **Diaconu Mureșan Ioana** (România) – *Wanda, sirena, balaurul și cei doi care-au furat luna. Poveștile poloneze – un univers cultural într-o coajă de nucă*

8. **Morar Andreea** (România) – *Fațete ale realității în Dușmanul Populului de Olga Slavnikova*

9. **Maticiu Cecilia** (România) – *Vocația lecturii. Cititori textuali în literatura rusă*

10. **Супрун Владимир** (Україна) – *Концептуалізація батьківщини в жіночому дискурсі української діаспори*

СЕКЦИЯ 7

ЛИНГВИСТИКА

18 мая Место:
2018 г. Филологический Председатели: Balázs Katalin
факультет, зал Sanda Misirianțu
«А.С. Пушкин»

9.30-13.00 ч.

1. **Robciuc Ion** (România) – *Noi elemente românești în graiurile bucovinene din Ucraina*
2. **Silaghi Cristina** (România) – *Particularități tematice ale proverbelor și zicătorilor ucrainene*
3. **Misirianțu Sanda** (România) – *Semantismul verbelor rusești prefixate cu prefixul от (ото, отъ)*
4. **Balázs Katalin** (România) – *Denumiri de păsări în paremiologia rusă*
5. **Aldea Maria** (România) – *Elemente lexicale cu origine slavă în Vocabularu romano-francesu, de Ion Costinescu (1870)*
6. **Herbil Ioan** (România) – *Etnonimul rus/orosz=ucrainean în toponimia Transilvaniei și a Moldovei*
7. **Chircu Adrian** (România) – *Un sufix de origine slavă vrednic de limba română: -(el/al)nic. Observații asupra dicționarului redactat de către Teodor Corbea, Dictiones latinae cum valahica interpretatione*
8. **Dehelean Cătălin** (România) – *Despre moștenirea lingvistică slavonă în limba română*
9. **Максим'юк Наталья** (Україна) – *Типи висловлень непрямої відмови в сучасному українському діалогічному дискурсі*
10. **Луцюк Микола** (Україна) – *Навчальний словник сполучуваності термінів для іноземців*
11. **Максим'юк Оксана** (Україна) – *Семантично неподільні словосполучення з синсемантичним субстантивним компонентом у сучасній українській мові*

СЕКЦИЯ 8

ЛИТЕРАТУРА

18 мая 2018 г. Место: Филологический факультет, зал «А.С. Пушкин» Председатели: Ольга Хамедова Олена Матушек
14.30-16.30 ч.

1. **Хамедова Ольга** (Україна) – *Моделі фемінності і маскулінності у буковинській пресі 1930-х років*

2. **Журавська Оксана** (Україна) – *Жанрові аспекти дослідження українського химерного роману 2-пол. ХХ ст.: дихотомія «реального» й «ірреального» в хронотопі-мультиверсумі*

3. **Матушек Олена** (Україна) – *Київське бароко й слов'янська проповідь*

4. **Богданець-Білоskalенко Наталія** (Україна) – *Сучасна література для дітей і підлітків: проблематика, тематика, образи*

5. **Качак Тетяна** (Україна) – *Сучасна українська проза для дітей та юнацтва: жанрово-тематичний аспект*

6. **Крамар Михайло** (Румунія) – *Місце культури мови у спілкуванні і вихованні*

7. **Бикова Тетяна** (Україна) – *Художня реалізація мотиву танатосу у новелістиці Марка Черемшини*

8. **Сивова Татяна** (Беларусь) – *Диада «свет – тьма» в романе К.Г. Паустовского «Чёрное море»*

9. **Муравецька Ярослава** (Україна) – *Функціонування візуальних компонентів у творчості Івана Нечуя-Левицького: від лейтмотиву до архітекτονіки*

СЕКЦИЯ 9

ЛИНГВИСТИКА ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА ПЕРЕВОДА

18 мая Место:
2018 г. Филологический Председатели: Алла Агафонова
факультет, Оксана Ташкович
зал «Д. Попович»

14.30-16.30 ч.

1. Агафонова Алла (Україна) – *Вербалізація суб'єктивної модальності в епістолярному дискурсі (на матеріалі листів О. Кобилянської)*
2. Богдан Світлана (Україна) – *Лексичний регулятив Надія в епістолярних текстах Лесі Українки*
3. Ташкович Оксана (Україна) – *Некоторые аспекты проблемы перевода субтитров с точки зрения культурной ассиметрии*
4. Мызников Сергей (Россия) – *Финно-угорский субстрат в русском языке: лингвогеографические методы изучения*
5. Даскалюк Оксана (Україна) – *Порівняльна характеристика комунікаційних ситуацій спонукання у польській та українській мовах*
6. Bivolaru Aliona (România) – *Dificultăți de traducere a textului juridic în/din limbile ucraineana și română*
7. Никитина Елена (Россия) – *Специфика регионального промышленного дискурса*
8. Горошкін Ігор (Україна) – *Лінгводидактичні засади формування мовної особистості майбутніх перекладачів*
9. Vrânceanu Felicia (Ucraina) – *Aspecte ale traducerii textelor juridice (studiu de caz – Codul Penal al lui Alexandru Ioan Cuza în traducere ucraineană)*
10. Магас Наталія (Україна) – *Репрезентація категорії евіденційності у сучасній українській мові*
11. Баряхтян Микола (Україна) – *Особливості формування комунікативної компетентності майбутніх учителів – словесників під час вивчення риторики*

вагомий пласт у сучасних лексиконах слов'янських мов. Так, в українській мові одиниць із композитною формою становлять близько 13,4% від усього словесного запасу (за даними комп'ютерного морфемно-словотвірного фонду сучасної української мови Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН України).

DENUMIRI DE PĂSĂRI ÎN PAREMIOLOGIA RUSĂ, ROMÂNĂ ȘI MAGHIARĂ

Balázs Katalin

Universitatea Babeș–Bolyai din Cluj-Napoca, România
balazskaty@yahoo.com

Prin percepția realității obiective omul înregistrează obiectele, evenimintele, fenomenele lumii externe, le clasifică și le califică. Are loc clasificarea/evaluarea obiectelor din punct de vedere moral, intelectual, estetic, pragmatic etc. Este cunoscut faptul că în structura semantică a proverbelor, a frazeologismelor se reflectă concepția antropocentrică specifică fiecărei națiuni. Fauna, mai concret lumea păsărilor, atribuirea de caracteristici acestora de către om are, în cele mai multe cazuri, caracter peiorativ. Denumirile de păsări sunt reprezentate bogat și variat în proverbele, frazeologismele celor trei limbi. În analiza noastră, prezentăm una dintre posibilele grupări ale acestor paremii: în funcție de distanța dintre om și pasăre (păsări care se află în imediata apropiere a omului; păsări domestice; păsări nedomesticite care trăiesc în vecinătatea omului, în parcuri, pe câmp; păsări care trăiesc departe de om, în păduri etc.). Cu toate că aceste proverbe au o tradiție, în zilele noastre, din păcate, nu se bucură de mare popularitate, nu sunt suficient de bine cunoscute de către vorbitori și se folosesc relativ rar. Una dintre explicații să fie îndepărtarea omului de natură, mai ales de natura sălbatică?

СПРИЙНЯТТЯ АВТОРСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ ВАСИЛЯ ГРОССМАНА ТА МІСЦЕ ЙОГО РОМАНУ «ЖИТТЯ І ДОЛЯ» У КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ПРОЗИ ХХ СТОЛІТТЯ

Барань Адальберт

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці ІІ,
м. Берегово, Україна
caroline@kmf.uz.ua

Військова тематика була домінантною не тільки в роки Другої Світової війни, вона залишається актуальною темою і сьогодні. Унікаль-

ним носієм і неповторним виразником цієї теми в російській художній культурі минулого століття, а також і в світовій класиці, справжнім свідченням складності і драматизму історії минулого століття, рідкісною книгою є десятирічна праця Йосипа Соломоновича Гроссмана роман «Життя і доля», яка, якби була видана у момент написання в 1960 році, то «просунула би наше уявлення про епоху і війну на десятиліття вперед. Ми знаємо і розуміємо тепер, що розумів у 1960 році Гроссман. Його роман випереджує навіть найсміливіші думки нашого часу» (Маркіш 1988: 3).

У тексті цього твору сплелися не тільки відважні думки автора, які пройшли довгі тунелі забуття і величі, але й обставини, найчастіше нещасливі, які перетворили світосприйняття В. Гроссмана, спонукали письменника до створення роману «Життя і доля», а його прихильників – до його видання після смерті автора.

У доповіді маємо на меті проаналізувати проблему автобіографічності та документальності роману «Життя і доля».

Література

Маркіш Ш. Пример Василия Гроссмана. // Советская критика. 1988. С. 3.

ЕМІЛЬ БАЛЕЦЬКИЙ – ДОСЛІДНИК ЗАКАРПАТСЬКИХ УКРАЇНСЬКИХ ГОВОРІВ

Барань Єлизавета

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці ІІ,

м. Берегово, Україна

barany.erzsebet75@gmail.com

Еміль Балецький є однією із найбільш помітних особистостей в історії угорської україністики ХХ століття. Серед основних його наукових зацікавлень – закарпатська діалектологія та історична лексикологія української мови. В Енциклопедії української мови зазначено: «Балецький Еміль Дмитрович – український і угорський мовознавець» (Чучка 2004: 42), а в Енциклопедії Підкарпатської Русі (Капраль 2001: 81) читаємо таке: «Емелян Балецький – поет, лінгвіст, педагог».

1929 року Еміль Балецький вступив до Мукачівської російськомовної гімназії, по закінченні якої в 1937 році став студентом Карлового університету в Празі. У 1939 році перевівся до Будапештського університету, який закінчив у 1943 році. Відомий славіст Іштван Кнежа звернув увагу на талант молодого науковця і рекомендував його на посаду